

Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

У відповідності до статті 65 Закону України "Про запобігання корупції" за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень державні службовці можуть бути притягнені до:

1. цивільно-правової відповідальності,
2. дисциплінарної відповідальності,
3. адміністративної відповідальності,
4. кримінальної відповідальності.

Корупційний проступок, правопорушення, злочин становить сукупність різних за характером та ступенем суспільної небезпеки ознак, але єдиних за своєю суттю.

Корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення можуть здійснюватися у різних формах (порушення обмежень щодо одержання подарунків, одержання хабара, незаконне збагачення, порушень правил етики поведінки, порушення вимог фінансового контролю тощо).

Але вони завжди пов'язані з неправомірним використанням відповідними особами наданих їм службових повноважень!

Існує два різних поняття правопорушень

корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;

правопорушення, пов'язане з корупцією – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження, за яке встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

З метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції* або приписом Національного агентства з питань запобігання корупції – рішенням керівника органу, в якому працює державний службовець, який вчинив таке правопорушення, проводиться службове розслідування в Порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 року №950.

На період проведення службового розслідування державного службовця може бути відсторонено від виконання службових повноважень до закінчення розгляду справи судом.

* Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції – органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України.

Цивільно-правова відповідальність настає у випадках, коли державним службовцем завдано певних збитків, шкоди державі внаслідок вчинення ним корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

Згідно статті 22 Цивільного кодексу України збитками є:

втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки)

доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода)

Відповідно до статті 66 Закону – збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в добровільному або судовому порядку.

Дисциплінарна відповідальність для державних службовців настає у випадках, передбачених Законом України "Про державну службу".

Згідно статті 65 вказаного закону підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, за яке до нього може бути застосоване таке дисциплінарне стягнення як:

- 1) зауваження;
- 2) догана (*зменшення матеріального забезпечення*);
- 3) попередження про неповну службову відповідність;
- 4) звільнення з посади державної служби.

Протягом строку застосування дисциплінарного стягнення, а також протягом шести місяців з дня отримання державним службовцем негативної оцінки за результатами оцінювання службової діяльності – черговий ранг державному службовцю не присвоюється, а також не застосовуються заходи заохочення.

Адміністративна відповідальність виникає у випадку вчинення державним службовцем правопорушення, пов'язаного з корупцією, тобто діяння, що порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження.

Адміністративна відповідальність передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення за наступні правопорушення, пов'язані з корупцією:

порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності – карається накладенням штрафу від 5100 грн. до 8500 грн. з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом (*стаття 172-4*);

порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків – карається накладенням штрафу від 1700 грн. до 3400 грн. з конфіскацією такого подарунка (*стаття 172-5*);

порушення вимог фінансового контролю:

несвоєчасне подання декларації без поважних причин – тягне за собою накладення штрафу у розмірі від 850 грн. до 1700 грн.,

неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані – тягне за собою накладення штрафу у розмірі від 1700 грн. до 3400 грн.,

подання завідомо недостовірних відомостей у декларації тягне за собою накладення штрафу від 17000 грн. до 42500 грн. (*стаття 172-6*);

порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів:

неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів – тягне за собою накладення штрафу від 1700 грн. до 3400 грн.,

вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів – тягне за собою накладення штрафу від 3400 грн. до 6800 (*стаття 172-7*);

незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень – карається накладенням штрафу від 1700 грн. до 2550 грн. (*стаття 172-8*);

невжиття заходів щодо протидії корупції – штраф від 2125 грн. до 4250 грн. (*стаття 172-9*);

невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції щодо усунення порушень законодавства про запобігання і протидію корупції, ненадання інформації, документів, а також порушення встановлених законодавством строків їх надання, надання завідомо недостовірної інформації або не у повному обсязі – тягнуть за собою накладення штрафу від 1700 грн. до 4250 грн. (*стаття 188-46*).

Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину. Відповідно до Кримінального кодексу України корупційними злочинами вважаються:

- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем – карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. (стаття 191) ;

- нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням – караються штрафом від 1700 грн. до 5100 грн. або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого (стаття 210);

- підкуп працівника підприємства, установи чи організації – карається штрафом від 1700 до 4250 грн. або громадськими роботами на строк до ста годин, або виправними роботами на строк до одного року, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк (стаття 354);

- викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження – караються штрафом до 850 грн. або обмеженням волі на строк до трьох років (стаття 357).

- зловживання владою або службовим становищем – карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, із штрафом від 4250 грн. до 12750 грн. (стаття 364);

- декларування недостовірної інформації – караються штрафом від 42500 грн. до 51000 грн. або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або позбавленням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років (стаття 366-1);

- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою – карається штрафом від 17000 грн. до 25500 грн. або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років (стаття 368);

- незаконне збагачення – караються позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна (стаття 368-2);

- пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі – караються штрафом від 8500 грн. до 12750 грн. або обмеженням волі на строк від двох до чотирьох років, або позбавленням волі на той самий строк (стаття 369);

- зловживання впливом – караються штрафом від 3400 грн. до 8500 грн. або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до двох років (стаття 369-2);

- провокація підкупу – карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, та зі штрафом від 250 грн. до 8500 грн. (стаття 370).

Не виключається притягнення державного службовця до декількох видів відповідальності.

Наприклад, вчинення державним службовцем суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, – за що передбачено кримінальну відповідальність, та яке у той же час завдало державі (державному органу) великої матеріальної та/або моральної шкоди, яка відшкодовується у цивільному провадженні та має форму цивільно-правової відповідальності.

Також, у випадку, якщо державний службовець, який вчинив корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення, однак судом до нього не застосовано покарання або не накладено стягнення, то він підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності, адже невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків є дисциплінарним проступком.

Не може бути застосовано одночасно кримінальну й адміністративну відповідальність.

Законодавчі положення, норми та кодекси щодо встановленої відповідальності для державних службовців необхідно знати, розуміти та дотримуватись їх у своїй повсякденній діяльності – це зменшує ризик вчинення правопорушення.

**Адже незнання законодавства
не звільняє від відповідальності
за його порушення!!!**

